

Vec C-765/22

Návrh na začatie prejudiciálneho konania

Dátum podania:

16. december 2022

Vnútroštátny súd:

Juzgado de lo Mercantil de Palma de Mallorca

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

24. november 2022

Žalobcovia:

Luis Carlos

Severino

Isidora

Angélica

Paula

Luis Francisco

Delfina

Žalovaná:

Air Berlin PLC & CO Luftverkehrs KG, Sucursal en España

Orgán: **Juzgado de lo Mercantil (Obchodný súd)**

Sídlo: **Palma de Mallorca**

Senát: **1**

Dátum: **24. novembra 2022**

[*omissis*]

Druh rozhodnutia: **uznesenie**

[*omissis*]

[označenie súdu, konania a účastníkov]

UZNESENIE

V PALMA DE MALLORCA 24. novembra 2022

[*omissis*] [procesné náležitosti]

SKUTKOVÝ STAV

PO PRVÉ. Žalobcovia podali na základe článku 289 ods. 2 [Real Decreto Legislativo] 1/2020, de 5 de mayo, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley Concursal (kráľovský legislatívny dekrét č. 1/2020 z 5. mája 2020, ktorým sa schvaľuje prepracované znenie zákona o konkurze; ďalej len „španielsky zákon o konkurze“) návrh na začatie incidenčného konkurzného konania, ktorým napadli súpis majetku a zoznam veriteľov, ktoré vypracoval správca. Správca riadne a včas navrhol, aby súd tento návrh zamietol.

Účastníci konania nepožiadali o nariadenie pojednávania a súd nepovažoval jeho uskutočnenie za opodstatnené. Súd musí vydať rozsudok, bez ďalšieho konania, ako sa stanovuje v článku 540 ods. 2 španielskeho zákona o konkurze.

PO DRUHÉ. Opatrením vydaným na základe článku 39 španielskeho Ley de Enjuiciamiento Civil (Občiansky súdny poriadok) a článku 4a Ley Orgánica 6/1985, de 1 de julio, del Poder Judicial (zákon o súdnictve č. 6/1985 z 1. júla 1985) boli účastníci konania a Ministerio Fiscal (prokuratúra, Španielsko) vyzvaní, aby sa v súvislosti s pochybnosťami týkajúcimi sa výkladu uvádzaných ustanovení práva Únie vyjadrili k relevantnosti a prípadne rozsahu návrhu na začatie prejudiciálneho konania týkajúceho sa výkladu na Súdnom dvore Európskej únie.

ODÔVODNENIE

PO PRVÉ. *Predmet sporu vo veci samej a relevantné skutkové okolnosti.*

- 1 Predmetom konania je žaloba smerujúca proti súpisu majetku a zoznamu veriteľov, ktorý predložil správca v rámci vedľajšieho konkurzného konania týkajúceho sa obchodnej spoločnosti AIR BERLIN PLC & CO LUFTVERKEHRS KG.
- 2 Rozhodnutím Okresného súdu Charlottenburg (Berlín, Nemecko) z 1. novembra 2017 [*omissis*] bolo začaté hlavné insolvenčné konanie týkajúce sa obchodnej spoločnosti AIR BERLIN PLC & CO LUFTVERKEHRS KG.
- 3 Uznesením zo 6. novembra 2020 bol vyhlásený nevyhnutný vedľajší konkurz na majetok obchodnej spoločnosti AIR BERLIN PLC & CO LUFTVERKEHRS KG, s obchodným podnikom v Španielsku prostredníctvom subjektu AIR BERLIN PLC & CO LUFTVERKEHRS KG, sucursal en España (pobočka v Španielsku).
- 4 Žalobcovia, miestni veritelia, zamestnanci španielskej pobočky spoločnosti AIR BERLIN PLC & CO LUFTVERKEHRS KG, ktorá ukončila svoju činnosť po začatí hlavného konania v Nemecku, podali na španielsky pracovný súd rôzne žaloby.

Sala de lo Social de la Audiencia Nacional (Pracovnoprávne kolégium Vrchného súdu, Španielsko) [*omissis*] rozsudkom [*omissis*] z 30. apríla [2017] rozhodlo, že prepustenia sú neplatné s účinnosťou od 24. novembra 2017. V tomto rozsudku sa konštatovalo, že prepustenie je neplatné, keďže nebolo preukázané, že správca vymenovaný nemeckým súdom, pán [Lucas], začal územné konkurzné konanie v Španielsku na účely získania súdneho povolenia konkurzného súdu, ako aj z dôvodu, že neposkytol povinné dokumenty právnym zástupcom zamestnancov.

Španielske pracovné súdy už na návrh zamestnancov rozhodli, že ich prepustenia sú neplatné, a vzhľadom na to, že nebolo možné opätovne ich prijať na ich pracovné miesta, uložili obchodnej spoločnosti AIR BERLIN PLC & CO LUFTVERKEHRS KG povinnosť vyplatiť im určité sumy ako náhradu škody a náhradu mzdy.

- 5 Po podaní žaloby, ktorou sa navrhuje vyhlásenie vedľajšieho územného konkurzu, správca v hlavnom konkurznom konaní vydal potvrdenia o zaradení pohľadávok zamestnancov do zoznamu veriteľov v sume rovnajúcej sa alebo vyššej, ako je suma požadovaná z Fondo de Garantía Salarial (FOGASA – Mzdový garančný fond, Španielsko), v súlade s článkom 25 ods. 4 kráľovského dekrétu 505/85 zo 6. marca 1985, pričom zamestnanci mohli uspokojiť časť svojich pohľadávok v súlade so stanovenými zákonnými obmedzeniami.
- 6 Vo vedľajšom územnom konkurznom konaní v Španielsku správca vymenovaný v súlade s článkom 290 v spojení s článkom 293 [bod 1.2°] španielskeho zákona o konkurze predložil predbežnú správu obsahujúcu zoznam veriteľov. Zoznam veriteľov je dokument, v ktorom sa po predložení a preskúmaní žiadostí uznávajú pohľadávky v konkurze a vykonáva sa ich klasifikácia.

Správca konštatoval, že pohľadávky zamestnancov sú konkurznými pohľadávkami, a zaradil ich medzi všeobecne uprednostnené pohľadávky.

- 7 Zamestnanci v súlade s článkom 297 ods. 1 španielskeho zákona o konkurze napádajú zoznam veriteľov, pokiaľ ide o uznanie a klasifikáciu ich pohľadávok. Domnievajú sa, že ich pohľadávky by sa mali kvalifikovať ako pohľadávky proti podstate, a preto by sa mali považovať za prednostné na účely zaplatenia podľa španielskeho konkurzného práva.

PO DRUHÉ. *Príslušné právne predpisy*

Zamestnanci sa však domnievajú, že odkaz v článku 242 bode 8 španielskeho zákona o konkurze na pracovnoprávne pohľadávky, vrátane odstupného za prepustenie alebo ukončenie pracovných zmlúv, ku ktorým došlo po vyhlásení konkurzu, sa musí chápať tak, že sa vzťahuje na dátum vyhlásenia hlavného insolvenčného konania, a nie vedľajšieho insolvenčného konania.

V nariadení (EÚ) 2015/848 sa – ako sa uvádza v jeho odôvodnení 22 – uznáva skutočnosť, že v dôsledku značných odlišností v hmotnom práve v členských štátoch nie je praktické zaviesť insolvenčné konania s univerzálnym rozsahom v celej Únii. Práve tieto odlišnosti v úprave klasifikácie pracovnoprávných pohľadávok na európskej úrovni spolu s vecnými zábezpekami odôvodňujú zavedenie obmedzeného univerzálného konania, v ktorom sa umožňuje začať územné konanie vzťahujúce sa výlučne na majetok nachádzajúci sa v štáte, v ktorom sa začalo konanie. V uvedenom odôvodnení je dokonca stanovené, že „*pri nasledujúcom preskúmaní tohto nariadenia bude potrebné identifikovať ďalšie opatrenia potrebné na zlepšenie prednostných práv zamestnancov na európskej úrovni*“.

V tomto zmysle sa v nariadení (EÚ) 2015/848 počíta s ustanoveniami, ktorých jasným cieľom je chrániť zamestnancov pred uplatňovaním iných zahraničných konkurzných predpisov, než sú vlastné predpisy upravujúce pracovnú zmluvu.

Článok 13 stanovuje ako výnimku z *lex fori concursus*, že účinky na pracovné zmluvy určuje výlučne právo členského štátu, ktorým sa riadia tieto zmluvy, a dokonca že súdy dotknutého štátu iného ako štátu, v ktorom sa začalo konanie, majú naďalej právomoc schváliť ukončenie alebo zmenu pracovných zmlúv aj vtedy, ak sa nezačalo územné konanie.

V odôvodnení 72 je však vysvetlené:

„*Všetky ostatné otázky insolvenčného práva, ako napríklad či sú pohľadávky zamestnancov chránené prednostnými právami, a štatút, aký môžu mať takéto prednostné pohľadávky, by sa mali spravovať právom členského štátu, v ktorom sa začalo (hlavné alebo vedľajšie) dané insolvenčné konanie...*“.

Predmetné pracovnoprávne pohľadávky sú v súlade s možnosťou stanovenou v článku 45 nariadenia (EÚ) 2015/848 – ako tvrdí správca v hlavnom konaní –

uznané v hlavnom konkurznom konaní prednostne, keďže sa považovali za pohľadávky proti podstate podľa nemeckého práva, ktoré je rozhodným právom, keďže Nemecko je štátom, v ktorom bolo začaté hlavné konkurzné konanie.

Vo vedľajšom insolvenčnom konaní sa napáda rozhodnutie prijaté správcom, ktorý vo svojej správe v zozname veriteľov označil pohľadávky zamestnancov za konkurzné pohľadávky, a teda za neprednostné pohľadávky. Toto rozhodnutie prijal, lebo sa domnieva, že odkaz, ktorý sa v článku 242 bode 8 španielskeho zákona o konkurze uvádza v súvislosti s pracovnoprávnymi pohľadávkami, ktoré vznikli alebo sa určia súdnym rozhodnutím po vyhlásení insolvenčného konania, sa týka vyhlásenia vedľajšieho insolvenčného konania, a nie hlavného insolvenčného konania.

Výklad správcu je zlučiteľný s doslovným výkladom článku 24[2] bodu 8 španielskeho zákona o konkurze, ktorý je napokon, ako vyplýva z článku 35 v spojení s článkom 7 ods. 1 [a článkom 7 ods.] 2 písm. g) a h) nariadenia (EÚ) 2015/848, zákonom, ktorý tvorí rozhodné právo na určenie pohľadávok, ktoré možno prihlásiť voči konkurznej podstate dlžníka, a na zaobchádzanie s pohľadávkami vzniknutými po začatí insolvenčného konania.

Tento výklad však môže byť v rozpore s náležitým systematickým výkladom článku 35 a článku 7 ods. 1 [a článkom 7 ods.] 2 písm. g) a h) v spojení s odôvodnením 72 nariadenia (EÚ) 2015/848 v rámci obmedzeného univerzálneho konania zavedeného týmto nariadením, najmä ak – podľa odôvodnenia 40 v spojení s odôvodnením 23 – je jedným z dôvodov na začatie vedľajších insolvenčných konaní práve ochrana miestnych záujmov. Navyše sa nezdá príliš konzistentné, aby nariadenie v záujme ochrany zamestnancov stanovilo, že prednosť alebo poradie ich pohľadávok sa má posudzovať v súlade s predpismi štátu, v ktorom sa začalo insolvenčné konanie, týkajúcimi sa insolvenčného konania, avšak jeho uplatňovanie by viedlo k výsledku, ktorý by bol na ujmu záujmov, ktoré sa majú chrániť.

Z týchto dôvodov je potrebné predložiť Súdnemu dvoru Európskej únie ako garantovi jednotného výkladu a uplatňovania práva Únie nasledujúci návrh na začatie prejudiciálneho konania.

1. Článok 35 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/848 z 20. mája 2015[5] o insolvenčnom konaní [ďalej len „nariadenie (EÚ) 2015/848“] stanovuje:

„Ak v tomto nariadení nie je stanovené inak, vedľajšie insolvenčné konanie sa riadi právom členského štátu, na ktorého území sa vedľajšie insolvenčné konanie začne.“

2. Článok 7 nariadenia (EÚ) 2015/848 stanovuje:

1. „Ak v tomto nariadení nie je stanovené inak, insolvenčné konania a ich účinky sa riadia právom členského štátu, na území ktorého sa toto konanie začalo (ďalej len „štát, v ktorom sa začalo konanie“).

2. Právo štátu, v ktorom sa konanie začne, stanoví podmienky začatia takéhoto insolvenčného konania, jeho vedenie a ukončenie. Stanoví najmä:

...

g) pohľadávky, ktoré možno prihlásiť voči konkurznej podstate dlžníka, a spôsob zaobchádzania s pohľadávkami vzniknutými po začatí insolvenčného konania;

h) pravidlá prihlasovania, overovania a schvaľovania pohľadávok“.

3. V kráľovskom legislatívnom dekrete č. 1/2020 z 5. mája 2020, ktorým sa schvaľuje prepracované znenie zákona o konkurze, sa v súvislosti s pohľadávkami, ktoré možno prihlásiť voči konkurznej podstate dlžníka, uvádza:

Článok 280 ods. 1: „Všeobecne uprednostnené pohľadávky sú:

Mzdové pohľadávky, ktoré nie sú uznané za osobitne uprednostnené, vo výške trojnásobku medziodvetvovej minimálnej mzdy vynásobeného počtom dní, za ktoré neboli vyplatené mzdy; odstupné vyplývajúce z ukončenia zmlúv vo výške zodpovedajúcej zákonnému minimu vypočítanému na základe nepresahujúcom trojnásobok medziodvetvovej minimálnej mzdy; odškodnenie za pracovné úrazy a choroby z povolania, na ktoré vznikol nárok pred vyhlásením konkurzu; príspevky na sociálne zabezpečenie, za ktoré je podľa zákona zodpovedný úpadca, a príplatky k dávkam za nedodržanie povinností v oblasti ochrany zdravia pri práci, na ktoré vznikol nárok pred vyhlásením konkurzu“.

Článok 269 ods. 3

„Bežné pohľadávky sú pohľadávky, ktoré sa podľa tohto zákona nepovažujú za prednostné alebo podriadené pohľadávky.“

4. Kráľovský legislatívny dekrét č. 1/2020 z 5. mája 2020, ktorým sa schvaľuje prepracované znenie zákona o konkurze, v súvislosti so zaobchádzaním s pohľadávkami, ktoré vznikli po začatí insolvenčného konania, stanovuje:

Článok 242 bod 8

„Pohľadávky proti podstate sú:

...

Pohľadávky, ktoré vznikli pri výkone profesijnej alebo podnikateľskej činnosti úpadcu po vyhlásení konkurzu. Toto pravidlo zahŕňa pracovnoprávne pohľadávky

zodpovedajúce tomuto obdobiu vrátane odstúpného za prepustenie alebo ukončenie pracovných zmlúv, ku ktorým došlo po vyhlásení konkurzu...".

...

Článok 429. „*Odpočet na vyplatenie pohľadávok proti podstate*“.

„Správca pred vyplatením konkurzných pohľadávok odpočíta od celkového majetku majetok a práva potrebné na uspokojenie pohľadávok voči tomuto majetku“.

PO TRETIE: Odôvodnenie rozhodnutia

Ako už bolo uvedené, protichodné stanoviská účastníkov konania a pochybnosti o výklade, ktoré má vnútroštátny súd, súvisia s dátumom vyhlásenia insolvenčného konania, ktorý treba mať na zreteli pri kvalifikácii pohľadávok zamestnancov ako pohľadávok proti podstate alebo konkurzných pohľadávok, konkrétne s otázkou, či sa má zohľadniť dátum vyhlásenia hlavného alebo vedľajšieho insolvenčného konania.

Správca sa domnieva, že sa má zohľadniť dátum rozhodnutia, ktorým sa vyhlasuje začatie vedľajšieho insolvenčného konania, a teda vzhľadom na to, že rozsudky pracovných súdov boli vydané po dátume vyhlásenia hlavného konkurzu, ale pred dátumom vyhlásenia vedľajšieho konkurzu, pohľadávky by boli konkurznými pohľadávkami.

VÝROK

Na základe vyššie uvedeného sa Súdnemu dvoru Európskej únie predkladá táto prejudiciálna otázka:

1. Možno v systematike obmedzeného univerzálneho konania stanovenej nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/848 z 20. mája 2015 o insolvenčnom konaní, v ktorom sa umožňuje začať vedľajšie konania, ktoré sa vzťahujú výlučne na majetok nachádzajúci sa v štáte, v ktorom sa začalo konanie,

článok 35, článok 7 ods. 1 [a článok 7 ods.] 2 písm. g) a h) v spojení s odôvodnením 72 vykladať v tom zmysle, že uplatnenie práva štátu, v ktorom sa začalo vedľajšie konanie, v súvislosti so „*spôsob[om] zaobchádzania s pohľadávkami vzniknutými po začatí insolvenčného konania*“ sa vzťahuje na pohľadávky vzniknuté po začatí hlavného konania, a nie vedľajšieho konania?

Konanie sa prerušuje až do vydania rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie o návrhu na začatie prejudiciálneho konania.

[*omissis*]

[záverečné procesné formulácie a podpis sudcu]